

Tóth Gergő¹

A MADRIDI MAGYAR LEKTORÁTUS

Abstract

The aim of this paper is to show how the first steps of teaching Hungarian as a foreign language were taken in 2016 at the Complutense University of Madrid to strengthen the academic and cultural connections between Hungary and Spain.

Keywords: *Hungarian as a second language, the network of visiting professors and lecturers, Ministry of Foreign Affairs and Trade-Balassi Institute, Spain, Madrid*

Kulcsszavak: *magyar nyelvoktatás, vendégoktatói hálózat, Külgazdasági és Külügyminisztérium-Balassi Intézet, Spanyolország, Madrid*

1. Bevezetés

Idén, 2017 februárjában ünnepeltük a Magyarország és Spanyolország közötti diplomáciai kapcsolat újrafelvételének 40. évfordulóját. Nagy öröm, hogy a két ország közötti gazdasági, kulturális és oktatási kapcsolatok évről évre erősödnek és gyarapodnak. A két országban élők is egyre nagyobb érdeklődést mutatnak a másik nemzet iránt. A turizmus és a különféle ösztöndíjpályázatok ebben nagyban közrejátszanak, és könnyítik a két ország közötti kapcsolatok fenntartását. 2016 őszétől már hivatalosan, felsőoktatásban is tanulható a magyar nyelv és kultúra, az újonnan megalapított magyar nyelvi lektorátusnak köszönhetően. Jelen írásomban a lektorátus kialakulásáról és működéséről kívánok írni, melyet a jövőbeli tervek bemutatásával egészíték ki.

2. A lektorátus előélete és megalapítása

Spanyolországban több mint hetven állami egyetem működik jelenleg. Az elmúlt több mint harminc év során alig vagy egyáltalán nem volt lehetőség arra, hogy az Ibériai-félszigeten magyar nyelvet, kultúrát vagy hungarológiát tanulhassanak az érdeklődők. A múltban létezett hivatalos magyar oktatás az Alcalá de Henares-i Egyetemen, azonban ez már évekkel ezelőtt felfüggesztésre került. Azóta az Escuela Oficial de Idiomas („Állami Nyelviskola) berkein belül lehet ingyenes magyar nyelvi kurzusra járni, melyet

1 Tóth Gergő magyar lektor, Madridi Complutense Egyetem, Madrid; gtoth@ucm.es

Stiegel Ágnes tanárnő tart. A viharos és hiányos évek után 2017 áprilisában, több mint 30 év után, hivatalosan is megnyitották a magyar nyelvi lektorátust a Madridi Complutense Egyetemen.

2012 februárjában Benyhe István került a madridi magyar nagykövetségre, mint kulturális és oktatásért felelős szakdiplomata. Ugyanebben az évben kezdődtek meg a hivatalos tárgyalások egy spanyolországi magyar lektorátus megalapításával kapcsolatban. Több egyetemet is megkerestek, a Madridi Complutense Egyetem vált végül a lektorátus otthonává. A négy évig tartó folyamat elindítói Benyhe István, Alfonso Lombana (az egyetem akkori doktorandusza), Álvaro Arroyo (az egyetem Bölcsészettudományi Karának akkori kulturális dékánhelyettese) és prof. dr. Pál Ferenc (az ELTE BTK rektori megbízottja) voltak.

Első lépésben útjára indították a Jornadas Húngaras (Magyar Napok) konferenciasorozatot, melyet 2012 óta évente rendeznek meg az őszi félév során, október-november hónapban. Az esemény központi témája évente változik: az elmúlt években foglalkoztak az Osztrák–Magyar Monarchia művészetével, volt egy általános magyar irodalmi és történelmi előadásokat összegyűjtő év, illetve az 1956-os forradalom és szabadságharc eseményeit és irodalmi megjelenítését középpontba állító konferencia. Ezen konferenciasorozatok megrendezésében és lebonyolításában aktívan részt vesznek az ELTE BTK oktatói, prof. dr. Pál Ferenc és Klempáné dr. Faix Dóra, a Romanisztikai Intézetből. A rendezvényt a madridi magyar nagykövetség és az Emberi Erőforrások Minisztériuma is évről-évre támogatja, az ELTE-n keresztül.

2012-től folyamatos tárgyalások zajlottak annak érdekében, hogy az egyetem Kari Tanácsa elfogadja a lektorátus megalapításával kapcsolatos felterjesztést. Erre azonban csak 2015. november 25-én került sor a Magyar Napok alatt, mikor is Carlos Andradas Heranz rektor úr (UCM), Eugenio Ramón Luján Martínez dékán úr (UCM) és Szabó Zsolt, a Balassi Intézet főigazgató-helyettese aláírták a Madridi Complutense Egyetem és a Balassi Intézet közötti megállapodási szerződést. Az ünnepélyes eseményre a nagykövetség rezidenciáján került sor, ahol egyúttal az ELTE BTK és az UCM között is létrejött egy megállapodás arról, hogy a budapesti egyetem szakmai segítséget ajánl fel a lektorátus számára. Az ELTE képviselőjében ezt a megállapodást Borhy László dékán úr írta alá.

A megállapodások megkötését követően a Balassi Intézet hivatalos pályázat keretében hirdette meg az új állomáshelyet Spanyolországban, melyet márciusban tették közzé a honlapjukon. A kiküldendő lektor kiválasztása a megszokott rendben zajlott egy többfordulós felvételi keretén belül, melynek legvégén a fogadó intézmény döntése alapján választják ki a leendő lektort. 2016. július 13-án hivatalos értesítést kaptam az intézettől, hogy 2016 őszétől én kezdek meg a magyar lektori feladatok ellátását Madridban.

3. A lektori munka megkezdése és a lektorátus működése

2016. augusztus 31-én a Balassi Intézet jogutódlással a Külgazdasági és Külügyminisztérium részévé vált, ahol jelenleg a Nemzetközi Magyar Nyelvi Képzésekért és Oktatásért Felelős Főosztály felel a vendégoktatói hálózat működtetéséért. Az átszervezés miatt lektori munkámat csak 2016. október 19-én való kiutazásom után kezdeztem meg. November 2-án fogadott először a Madridi Complutense Egyetem Bölcsészettudományi Karának dékánja és Arno Gimber dékánhelyettes. Az egyeztetések során megállapodás született arról, hogy a lektori munka hivatalos megkezdése az egyetemen belül a tavaszi félévben fog megtörténni.

A magyar lektor munkaköri leírásában szerepel nyelvi és kulturális órák adása, egyéb előadások megtartása – ebben a félévben nyelvészeti előadásokat fogok tartani nyelvész- és tanárképzésben tanuló hallgatók számára – és kulturális események szervezése. Maga a lektor közvetlenül a dékán alá tartozik és a Bölcsészettudományi Kar épületében kap helyet az órák adására. A szabadon választható magyar nyelvi kurzus összegyetemi szinten került meghirdetésre A1.1 szinten, mely egy 40 órás kurzust foglal magában, amiért a hallgatók 2,5 ECTS kreditet kaphatnak. Értelemszerűen minden félévben bővül a kurzuskínálat és ezáltal lehetőség nyílik arra, hogy a hallgatók egyre magasabb nyelvi szinten tanulhassák a magyart. A tényleges óraadást 2017. február 14-én kezdtem meg hat hallgató részvételével, akik között van matematikus, régész, turizmus- és szociológushallgató is. A résztvevők heti három órában tanulják a magyar nyelvet és kultúrát. Keddenként egy nyelv- és egy kulturális órájuk van, melyeket csütörtökönként egy nyelvóra követ.

A heti rendszerességgel tartott magyar nyelvi kurzus mellett a hallgatóknak lehetőségük nyílik kulturális eseményeken is részt venni, melyeket a lektorátus, vagy a lektorátus és madridi magyar nagykövetség közösen szerveznek. Az első ilyen tanórán kívüli esemény látogatására 2016 novemberében a Magyar Napok rendezvénysorozat alatt nyílt lehetőség. A rendezvény keretein belül 2016. november 11-én felállításra került a Madridi Complutense Egyetem Bölcsészettudományi Karának aulájában az 1956-os eseményeket bemutató kiállítás, melynek fő célja a történések elmesélése volt, és azok nemzetközi, elsősorban spanyolországi fogadtatása, az ott kiváltott reakciók ismertetése. A kiállítás november 15-ig volt látható, amikor a Jornadas Húngaras is megrendezésre került. Ezen a napon délután az Budapestről érkezett delegáció tagjai tartottak előadást 1956 történelmi, filmtörténeti és irodalmi előkészületeiről, hatásairól az egyetem bölcsészettudományi karán. Aznap este került bemutatásra Szócs Géza *Liberté 1956* c. drámájának spanyol nyelvű kiadása. Ugyanezen a héten vette kezdetét egy négy hétig tartó filmklub is a nagykövetségen, ahol 1956-tal kapcsolatos filmeket vetítettek.

A 2017 januárjától folyó munka gyümölcseként 2017. március 24-én a hallgatóknak lehetőségük nyílt részt venni a Szabó Magda életének és életművének szentelt emléknapon, ahol Szabó István *Az ajtó* c. filmjét tekinthették meg, és egy irodalmi előadáson vehettek részt, melyben megismerkedhettek az író nő életével, munkásságával és műveivel Faix Dóra előadása jóvoltából, valamint néhány színpadi jelenet segítségével, melyet Nagy Mihály dramaturg-hallgató, Raquel Pardos színésznő és jómagam tettünk lehetővé.

A félév további részében tervben van egy csoportos múzeumlátogatás, a Thyssen-Bornemisza Múzeumba, ahol február óta látható a *Mesterművek Budapestről* c. kiállítás a budapesti Nemzeti Galéria és a Szépművészeti Múzeum gyűjteményének legértékesebb darabjaiból. Szintén szervezés alatt van egy magyar táncház, ahol a magyar népzenevel és néptáncsal ismerkedhetnek meg az érdeklődő hallgatók, illetve egy gasztronómiai esemény is, melyet az egyetem kampuszán tervezünk megrendezni, ahol ételkóstolásra lenne lehetőség. Utóbbival szeretnénk azt is elérni, hogy a lektorátus láthatóbb legyen és több hallgatóhoz érjen el, hogy a következőkben többen tanulhassák a nyelvet és ismerkedjenek meg a magyar kultúrával.

A tanórák, előadások és egyéb kulturális programok mellett a feladatok között szerepel a két ország közötti felsőoktatási mobilitás segítése és népszerűsítése. Ennek érdekében már többször tettem látogatást az ELTE-n és folyamatos kapcsolattartásban vagyok a kar nemzetközi dékánhelyettesével. Santiago López-Ríos április végén tesz hivatali látogatást Budapesten a meglévő Erasmus-szerződések bővítése és frissítése érdekében. Kérkezésem óta kapcsolatban állok a Complutense Egyetemre érkező magyar diákokkal és a hozzánk utazó spanyolokkal is. Találkozásaink során segítem beilleszkedésüket, hivatali ügyintézésüket. A jövőben szeretnénk egy kiadványt is szerkeszteni, ami segíti az ösztöndíjas hallgatókat a kiutazás előtt és után is. A madridi egyetem központi Erasmus-koordinátorával egyeztetések folynak egy intenzív felkészítő kurzusról, mellyel a Magyarországra érkező ösztöndíjas hallgatókat célozzuk meg, hogy érkezésükkor könnyebben tájékozódhassanak és rendelkezzenek némi magyar tudással.

A magyar kultúra átadásának egyik legalapvetőbb és legelérhetőbb eszköze a spanyol nyelven is fellelhető magyar irodalom. 2016 októbere óta folyamatosan járom a madridi nagyobb könyvesboltokat, antikváriumokat és jegyzéket vezetek az elérhető kötetekről, melyhez a hallgatók is hozzáférnek. Emellett kisebb könyvtárat is létesíthetünk a lektorátuson a Balassi Intézet és a Márai-program jóvoltából, melyet a nagykövetség könyvtára és a személyes könyveim egészítenek ki. Ezzel biztosítva a hallgatók számára a magyar szépirodalom és szakirodalom elérhetőségét.

4. A jövőbeli tervek

Általános célkitűzésünk az, hogy a félévente meghirdetett magyar nyelvi és kulturális kurzusokra egyre növekvő számban jelentkezzenek az egyetem hallgatói. A kezdeti tapasztalatokból kiindulva a hallgatók érdeklődők, és lelkesednek a kurzusok iránt, így nagy valószínűséggel a következő félévben több kurzust tudunk indítani, akár tízfős létszámmal is. Illetve a lehetőségek között szerepel a kurzuskinálat bővítése is más, nem csak nyelvi témájú órákkal. A kar vezetése részéről felmerült egy általános, Közép-Európát tanulmányozó képzés is, ahol a magyar is jelentős szereppel bírna.

Természetesen a kulturális események terén is bővíteni szeretnénk és a nagykövetséggel karöltve biztosítani a legtöbb lehetőséget arra, hogy a hallgatók és az egyetem falain kívüli érdeklő közönség elérjen a magyarsághoz. A következő nagy kulturális és

akadémiai esemény a 2017 őszi megrendezendő Magyar Napok, melynek szervezése már megkezdődött.

5. Összefoglalás

Sokévnyi üresség után végre betöltöttük a magyar nyelv hiányát jelentő űrt Spanyolországban. Hosszú munka után sikeresen megalakult a magyar lektorátus a Madridi Complutense Egyetemen és nagy lelkesedéssel tudjuk terjeszteni a magyar nyelvet és kultúrát, olyan fiatalokat képezve, akik később képviselhetik országainkat és még szorosabbra fűzhetik a magyar–spanyol kapcsolatokat. A lektorátus az első pillanattól kezdve motivált és lelkes hallgatókkal tudta megkezdeni a működését, ami reméljük, hogy a jövőben csak gyarapodik és még nagyobb közönséghez juthatunk el. A legnagyobb öröm az volna, ha Spanyolország több egyetemén is létesülhetne lektorátus, illetve, hogy ezek a lektorátusok egy leendő magyar szak vagy tanszék kezdeti kibontakozásai lennének.